

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 01.03.2011, sp. zn. 11 Tz 78/2010, ECLI:CZ:NS:2011:11.TZ.78.2010.1

Číslo: 19/2012

Právní věta: Pokud trestní zákon České republiky účinný v době rozhodování soudu o uznání cizozemského rozhodnutí neznal takový druh ochranného opatření spojeného s omezením osobní svobody, jaký byl pachateli uložen cizozemským soudem, je nutno podle § 451 odst. 3 tr. ř. per analogiam rozhodnout o přeměně tohoto opatření na ústavní ochranné léčení podle § 72 tr. zák. nebo zabezpečovací detenci podle § 72a tr. zák. Na zabezpečovací detenci je možno opatření uložené cizozemským soudem přeměnit jen za splnění podmínek ustanovení § 72a tr. zák. *) *) Poznámka redakce : Nyní jde o ochranná opatření podle § 99 a § 100 tr. zákoníku, přičemž v případě zabezpečovací detence s účinností od 1. 12. 2011 (novela tr. zákoníku č. 330/2011 Sb.) se již nevyžaduje, aby čin za okolností uvedených v ustanovení § 100 odst. 1 tr. zákoníku musel naplňovat podle českého trestního práva znaky zvlášť závažného zločinu.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 01.03.2011

Spisová značka: 11 Tz 78/2010

Číslo rozhodnutí: 19

Číslo sešitu: 3

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Čin jinak trestný, Ochranné léčení psychiatrické, Výkon rozsudků cizozemských soudů, Zabezpečovací detence

Předpisy: čl. 3 odst. 1 písm. e) předpisu č. 553/1992Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud ke stížnosti pro porušení zákona, kterou podal ministr spravedlnosti proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 17. 12. 2009, sp. zn. 11 T 2/2009, ve prospěch obviněného F. G., a rozhodl podle § 268 odst. 2, § 269 odst. 2 a § 270 odst. 1 tr. ř. tak, že :

Pravomocným rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 17. 12. 2009, sp. zn. 11 T 2/2009, a v řízení, které mu předcházelo, byl porušen zákon v ustanovení § 31 odst. 1, 2 písm. b) zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů, a dále v ustanovení § 451 odst. 3 tr. ř. per analogiam a v řízení předcházejícím též v ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. ř. v neprospěch obviněného F. G.

Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 17. 12. 2009, sp. zn. 11 T 2/2009, se zrušuje. Současně se zrušují všechna další rozhodnutí, na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke

změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

Krajskému soudu v Brně se přikazuje, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 17. 12. 2009, sp. zn. 11 T 2/2009, bylo podle § 452 odst. 1, 2 tr. ř. rozhodnuto o tom, že se uznává na území České republiky rozsudek Zemského soudu pro věci trestní ve Vídni ze dne 21. 10. 2008, sp. zn. 420 Hv 2/2008m, jímž bylo obviněnému F. G. za čin, který by bylo možno v případě jeho přičetnosti označit za trestný čin nebezpečného vyhrožování podle § 107 odst. 1, 2 rakouského trestního zákona, podle § 21 odst. 1 rakouského trestního zákona uloženo „umístění do ústavu pro duševně abnormální pachatele“. Dále krajský soud rozhodl, že „podle § 451 odst. 3 per analogiam tr. ř. se ve výkonu uloženého ochranného opatření pokračuje.“ Tento rozsudek Krajského soudu v Brně nabyl právní moci dne 27. 2. 2010.

Ministr spravedlnosti podal proti němu stížnost pro porušení zákona, a to ve prospěch obviněného F. G. Podle ministra spravedlnosti rozhodoval Krajský soud v Brně v senátě složeném z předsedy senátu a dvou přísedících, ač měl být senát složen z předsedy senátu a dvou soudců. Ustanovení § 452 tr. ř. totiž nepředepisuje rozhodování samosoudcem a u tohoto řízení nejde ani o rozhodování soudu prvního stupně v trestní věci. Ministr spravedlnosti zde odkázal na stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu publikované pod č. 1/2008-II. Sb. rozh. tr.

Dále ministr spravedlnosti namítl pochybení Krajského soudu v Brně při použití ustanovení § 451 tr. ř. per analogiam. Výrok rozhodnutí by podle jeho mínění měl obsahovat odkaz na ustanovení čl. 1 písm. a) Úmluvy o předávání odsouzených osob publikované jako sdělení č. 553/1992 Sb. (dále jen „Úmluva“), jak vyplývá i z rozhodnutí publikovaného pod č. 58/2000 Sb. rozh. tr., podle kterého se za trest ve smyslu čl. 1 písm. a) Úmluvy považuje i ochranné opatření, jehož obsahem je zbavení svobody dotčené osoby. Především však podle názoru ministra spravedlnosti trestní zákon účinný v době rozhodování krajského soudu neznal takový druh ochranného opatření, jaký byl uložen obviněnému F. G. rakouským soudem. Proto mělo být rozhodnuto podle § 451 odst. 3 tr. ř. per analogiam o přeměně tohoto opatření na ochranné léčení psychiatrické ve smyslu § 72 tr. zák. nebo na zabezpečovací detenci podle § 72a tr. zák. Krajský soud se přitom nezabýval touto otázkou ani v odůvodnění svého rozhodnutí. Není proto zřejmé, podle kterých zákonných ustanovení má být ochranné opatření vykonáváno. Vzhledem k uvedenému ministr spravedlnosti navrhl, aby Nejvyšší soud vyslovil, že napadeným rozsudkem Krajského soudu v Brně byl v neprospěch obviněného F. G. porušen zákon v ustanovení § 31 odst. 1, odst. 2 písm. b) zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů, a rovněž v ustanoveních § 120 odst. 1 písm. c) a § 451 odst. 3 tr. ř. per analogiam a v řízení předcházejícím též v ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. ř. Dále ministr spravedlnosti navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil citovaný rozsudek včetně všech dalších obsahově navazujících rozhodnutí a aby poté postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud po přezkoumání věci dospěl k následujícím závěrům.

Podle § 452 tr. ř. rozhoduje o uznání cizozemského rozhodnutí krajský soud. V souladu s ustálenou soudní praxí rozhoduje krajský soud v těchto případech v senátě složeném z předsedy senátu a dvou soudců [§ 31 odst. 2 písm. b) zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů], jak ostatně vyplývá i ze stanoviska trestního kolegia Nejvyššího soudu publikovaného pod č. 1/2008-II. Sb. rozh. tr. a přiměřeně i ze stanoviska trestního kolegia Nejvyššího soudu publikovaného pod č. 35/1996 Sb. rozh. tr., v nichž jsou podrobně rozvedeny důvody pro uvedený právní názor. Krajský soud v Brně v nyní projednávané věci nesprávně rozhodoval v senátě složeném z předsedy senátu a dvou přísedících. Takové pochybení bylo jednoznačně v neprospěch obviněného,

a tudíž zákonným důvodem pro zrušení napadeného rozhodnutí (§ 269 odst. 2 tr. ř.).

Ministru spravedlnosti je třeba dát za pravdu i v další části jeho stížnosti pro porušení zákona, protože český trestní zákon účinný v době rozhodování Krajského soudu v Brně neznal (a ani nyní nezná) takový druh ochranného opatření, jaký uložil obviněnému F. G. rakouský soud, tj. umístění do ústavu pro duševně abnormální pachatele. Vzhledem k tomu mělo být podle § 451 odst. 3 tr. ř. per analogiam rozhodnuto o přeměně tohoto opatření na ústavní ochranné léčení psychiatrické ve smyslu § 72 tr. zák. (resp. nyní § 99 tr. zákoníku) nebo na zabezpečovací detenci ve smyslu § 72a tr. zák. (resp. nyní § 100 tr. zákoníku). Z napadeného rozhodnutí tedy není patrné, jakému ochrannému opatření vymezenému českou právní úpravou má odpovídat (ochranné) opatření, které uložil obviněnému rakouský soud, a ve výkonu čeho se má vlastně pokračovat. Za těchto okolností není uznané cizozemské rozhodnutí fakticky vykonatelné. Právní úprava platná v době rozhodování Krajského soudu v Brně i nyní platná právní úprava totiž obsahují dvě v úvahu přicházející ochranná opatření, a to ochranné léčení podle § 72 tr. zák. a § 99 tr. zákoníku, nebo zabezpečovací detenci podle § 72a tr. zák. a § 100 tr. zákoníku.

Přitom přeměna zde spočívá v použití ustanovení čl. 10 odst. 2 Úmluvy, podle jehož druhé věty platí, že pokud jde o druh, bude při přeměně trest nebo opatření co nejvíce odpovídat trestu nebo opatření uloženému rozhodnutím, které má být vykonáno. Trest nebo opatření nezhorší – co do svého druhu nebo délky – sankci uloženou v odsuzujícím státě a nepřekročí horní hranici stanovenou v právním řádu vykonávajícího státu. Pro úplnost Nejvyšší soud dodává, že rozhodnutí o přeměně ochranného opatření nelze učinit analogicky postupem podle § 455 tr. ř., neboť zde jde již o vykonávací řízení, v němž už nepřichází v úvahu zásadní rozhodnutí o tom, zda se bude pokračovat ve výkonu uloženého ochranného opatření, nebo zda bude přeměněno na ochranné opatření, které by mohl uložit příslušný soud, jestliže by v řízení o spáchaném trestném činu sám rozhodoval. Pokud jde např. o výkon uznaného cizozemského rozhodnutí týkajícího se trestu odnětí svobody, rozhoduje soud uvedený v ustanovení § 455 odst. 2 tr. ř. tak, že zařadí obviněného do konkrétního typu věznice. Rozhodování o přeměně ochranného opatření je svou povahou složitější a jednoznačně spadá do řízení o uznání cizozemského rozhodnutí. Krajský soud v Brně si měl za tímto účelem opatřit bližší informace o povaze onemocnění obviněného F. G. a o podmínkách, za nichž se v Rakousku vykonává uložené ochranné opatření a jaký je jeho obsah, aby následně mohl posoudit, kterému typu českého ochranného opatření odpovídá. Zde je třeba připomenout, že spis Krajského soudu v Brně neobsahuje znalecký posudek dr. G. W., který měl být podle návrhu Ministerstva spravedlnosti České republiky jeho přílohou.

V této souvislosti je třeba poukázat na další nedostatek v napadeném rozhodnutí Krajského soudu v Brně, který sice stížnost pro porušení zákona přímo nevytýká, ale Nejvyšší soud se jím musel zabývat, neboť úzce souvisí s důvody, jež jsou v ní uvedeny. Krajský soud totiž důsledně neposuzoval otázku oboustranné trestnosti činu, která je podmínkou uznání cizozemského rozhodnutí podle čl. 3 odst. 1 písm. e) Úmluvy. Toto ustanovení je nutno vykládat tak, že v případě nepřičetnosti pachatele musí jít ve smyslu práva České republiky o čin jinak trestný. Krajský soud sice cituje ve svém rozhodnutí skutek, který byl důvodem uložení ochranného opatření cizozemským soudem a který by bylo možno v případě přičetnosti obviněného F. G. označit za trestný čin nebezpečného vyhrožování podle § 107 odst. 1, 2 rakouského trestního zákona, ale nezabývá se otázkou, zda a popřípadě kterému trestnému činu podle trestního práva České republiky odpovídá.

Zodpovězení uvedené otázky je důležité i z toho hlediska, jestli by bylo možno přeměnit ochranné opatření uložené cizozemským soudem na zabezpečovací detenci, neboť její uložení podle § 72a tr. zák. v případě nepřičetného pachatele činu jinak trestného je podmíněno mimo jiné tím, že šlo o čin, který by naplňoval znaky zvláště závažného trestného činu (§ 41 odst. 2 tr. zák.); nyní se podle § 100 tr. zákoníku vyžaduje, aby naplňoval znaky zvláště závažného zločinu (§ 14 odst. 3 tr. zákoníku). Krajský soud cituje ve svém rozhodnutí posuzovaný skutek tak, že z obsahu rozsudku Zemského

soudu pro věci trestní ve Vídni vyplývá, že F. G. dne 12. 5. 2008 ve V. pod vlivem těžké a nevyléčitelné choroby schizofrenního původu ve stavu vylučujícím přičetnost, který spočíval v těžké psychické a duševní úchylce vyššího stupně, nebezpečně hrozil poškození S. S. smrtí tím, že na ni namířil nůž za účelem, aby ji zastrašil, zneklidnil a aby mu vydala peněžní obnos ve výši 100 Euro. Jmenovaný podle posudku znalců trpí paranoidní schizofrenií s floridní symptomatikou a je dána vysoká pravděpodobnost, že při pobytu na svobodě by mohl opětovně spáchat protiprávní čin s těžkými následky.

Vzhledem ke shora uvedenému Nejvyšší soud vyslovil porušení zákona v těch ustanoveních, která správně konkretizoval ministr spravedlnosti ve stížnosti pro porušení zákona, a to v neprospěch obviněného F. G. Proto Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek Krajského soudu v Brně včetně dalších obsahově navazujících rozhodnutí, která jeho zrušením pozbyla podkladu.

Poté Nejvyšší soud přikázal Krajskému soudu v Brně, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Nenařídil přitom podle § 270 odst. 3 tr. ř., aby tento soud projednal věc obviněného F. G. v jiném složení senátu. Citované ustanovení totiž slouží k jinému účelu, než je odstranění pochybení spočívajícího jen v nesprávném složení senátu, pokud jde o jeho obsazení soudci, resp. přísedícími, ve smyslu § 31 odst. 2 písm. b) zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů. Nejvyšší soud sice může podle § 270 odst. 3 tr. ř. změnit složení senátu, který jinak v uvedeném směru odpovídal zákonným požadavkům, ale je oprávněn tak učinit jen z důležitých důvodů, např. pro pochybnosti o nepodjatosti soudců, za účelem odstranění průtahů v řízení apod.

Krajský soud v Brně tedy opětovně projedná trestní věc obviněného F. G. ve správném složení senátu, přičemž si opatří další materiály potřebné pro posouzení, na jaký druh ochranného opatření podle právního řádu České republiky je třeba přeměnit ochranné opatření uložené obviněnému cizozemským rozhodnutím, jež má být uznáno na našem území.